

Ще один вагомий критично-ключовий бізнес-процес «Технологічна підготовка сировини» теж покращив показники в результаті забезпечення безперебійного постачання сировини. Запуск на повну потужність технологічних ліній – робота у три зміни – це забезпечило такі покращення показників витрати скоротились на 17,8%, рентабельність зросла на 32%, якість покращилась на 21,7%, час виконання скоротився на 27%, ефективність зросла на 38,5%.

Отже, на основі запропонованого організаційно-економічного апарату реінжинірингу проведені оптимізаційні заходи щодо критично-ключових бізнес-процесів підприємств альтернативної енергетики. Розроблені пропозиції по кожному критично-ключовому бізнес-процесу надасть можливість керівництву підприємства приймати ефективні управлінські рішення. Одним з методів упередження ризику реалізації бізнес-процесу запропоновано – аутсорсинг. Оцінювання заходів реінжинірингу показало, що надані пропозиції по кожному критично ключовому бізнес-процесу є ефективними.

Висновки

Вивчення детермінант реалізації сучасних концепцій реінжинірингу бізнес-процесів та критичних факторів успіху, надало можливість розробити організаційно-економічний апарат реінжинірингу в управлінні бізнес-процесами та апробувати його на одному з підприємств альтернативної енергетики.

Проведене оцінювання розроблених заходів по кожному критично-ключовому бізнес-процесу в ракурсі показників: рентабельності, ефективності, витратоємності, продуктивності, тривалості показало значне їх покращення, що довело практично-прикладну цінність розробленого апарату та наданих пропозицій щодо його імплементації. Перспективами подальших досліджень має стати удосконалення існуючих механізмів реалізації реінжинірингу з врахуванням запро-

понованого нами організаційно-економічного апарату реінжинірингу в управлінні бізнес-процесами.

Список використаних джерел

1. Ареф'єв С.О. Стратегія реструктуризації бізнес-процесів // С.О. Ареф'єв / Економіка і управління. – №2–2013. – С. 119–121.
2. Климчук М.М. Управління бізнес-процесами на підприємствах альтернативної енергетики: автореф. дис.... канд. екон. наук: 08.00.04 / М.М. Климчук; Нац. техн. ун-т України «Київ. політехн. ін-т». – Київ, 2014. – 20 с. – укр.
3. Климчук М.М. Розвиток ринку твердого біопалива в Україні / М.М. Климчук // Формування ринкових відносин в Україні: Зб. наукових праць. – Вип. 2 (129) / Наук. ред. І.Г. Манцуров. – К., 2012. – С. 143–147.
4. Климчук М.М. Підприємства альтернативної енергетики: проблематика проведення реінжинірингу бізнес-процесів / М.М. Климчук // Економіка та управління: Зб. наукових праць з актуальних проблем економічних наук / Наукова організація «Перспектива». – Х., 2012. – С. 92–96.
5. Морщенок Т.С. Теоретичні аспекти управління бізнес-процесами в контексті реалізації стратегії розвитку підприємства // Бізнес Інформ. – 2014. – № 11. – С. 295–302.
6. Мельник Л.Г., Таранюк Л.М. Сутність та природа бізнес-процесу при реалізації реінжинірингу на промислових підприємствах // Бізнес Інформ. – 2012. – № 10. – С. 88–92.
7. Хаммер М. Реінжиніринг корпорації: манифест революції в бізнесі / М. Хаммер, Дж. Чампи; Пер. с англ. – СПб.: СПбГУ, 1997. – 332 с.
8. Trkman P. The critical success factors of business process management / P. Trkman // International Journal of Information Management–2010. – 30 (2). – P. 125–134.
9. Jurisch M.C., Ikas C. A Review of Success Factors and Challenges of Public Sector BPR Implementations. Proceedings of Hawaii International Conference on System Sciences (HICSS – 45)–2012. – (pp. 2603–1612). IEEE Computer Society Press, Los Alamitos, CA.

О.В. ПОПОВИЧ,
доцент, Національний авіаційний університет,
М.І. ТИНДИК,
магістр, Національний авіаційний університет

Вибір методу оцінювання виробничих запасів в умовах постійно зростаючого рівня інфляційних процесів

У статті визначено необхідність врахування темпів інфляції в плануванні облікової політики підприємства, особливо у виборі методу оцінки виробничих запасів. Виробничі запаси є основою діяльності підприємства, і їхня вартість (яка зростає зі зростанням інфляції у країні) повністю переноситься на собівартість виробленої продукції. Було розглянуто методи оцінки запасів та проведено порівняльну характеристику методів ФІФО та середньозваженої собівартості. Наведено аргументи щодо доцільності використання методу середньозваженої собівартості в умовах постійно зростаючого рівня інфляції. Саме цей метод дозволить правильно розрахувати реальну вартість запасів на дату їхньої оцінки, відобразити в балансі їхню реальну вартість та зменшити вплив зростання цін на собівартість виробленої продукції та зменшить різкість зростання ціни продукції на ринку.

Ключові слова: виробничі запаси, оцінка виробничих запасів, методи оцінки, нормативно-правове регулювання обліку запасів.

О.В. ПОПОВИЧ,
доцент, Национальный авиационный университет
М. И. ТИНДИК,
магистр, Национальный авиационный университет

Выбор метода оценки производственных запасов в условиях постоянно растущего уровня инфляции

В статье определена необходимость учета темпов инфляции в планировании учетной политики предприятия, особенно в выборе метода оценки производственных запасов. Производственные запасы являются основой деятельности пред-

приятія, и их стоимость (растущая с ростом инфляции в стране) полностью переносится на себестоимость продукции. Были рассмотрены методы оценки запасов и проведена сравнительная характеристика методов ФИФО и средневзвешенной себестоимости. Приведены аргументы о целесообразности использования метода средневзвешенной себестоимости в условиях постоянно растущего уровня инфляции. Именно этот метод позволит правильно рассчитать стоимость запасов на дату их оценки, отразить в балансе их реальную стоимость и уменьшить влияние роста цен на себестоимость продукции, а также уменьшит резкость роста цены продукции на рынке.

Ключевые слова: производственные запасы, оценка производственных запасов, методы оценки, нормативно-правовое регулирование учета запасов.

O. V. POPOVICH,
docent, National aviation university,
M. I. TYNDYK,
magister, National aviation university

The selection of evaluation method of inventories in a constantly increasing level of inflation

In the article the need to consider inflation in planning accounting policies is determined, particularly in the choice of evaluation method of inventory. Inventories are the foundation of the company and their cost (which increases with inflation in the country) is fully transferred to the cost of production. All methods of evaluation were reviewed and their took place the comparative characterization of method FIFO and average cost method. There are arguments about the feasibility of using the average cost method in a growing inflation environment. This is the method by which we can calculate the real cost of inventories at the date of valuation, reflected in the balance of their real value and reduce the impact of price increases on the cost of production and reduce the sharpness of the increasing price of products on the market.

Keywords: inventories, the measurement of inventories, techniques for the measurement of inventories, legal regulation of accounting of inventories.

Постановка проблеми. Будь-яке підприємство, незалежно від своїх розмірів чи форми власності, у своїй господарсько-виробничій діяльності використовує певний вид запасів, які складають левову частину його активів. Швидка зміна умов та динаміки цін на ринку, підвищення конкуренції, зміна законодавчих норм та вимог змушують підприємство шукати шляхи раціонального розпорядження наявними ресурсами. Оскільки виробничі запаси є складовою частиною матеріальних ресурсів підприємства, питання вдосконалення організації їх надходження та витрачання стають першочерговими. Правильна організація руху запасів у процесі виробництва дозволяє забезпечити своєчасне надходження необхідних для виробничих процесів сировини, матеріалів, напівфабрикатів чи комплектуючих виробів, попередити їхній застій, псування, а також надлишкове накопичення. Ринкові умови, які склалися в Україні, зумовлюють покращення раціоналізаторських заходів, якими підприємства намагаються зменшити вплив інфляційних процесів. Одним з таких заходів є розроблення покращеної облікової політики методів оцінки виробничих запасів.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Питання оцінки доцільності використання певних методів оцінки виробничих запасів в залежності від умов господарсько-виробничої діяльності не раз розглядалися вітчизняними ученими-економістами та фахівцями-науковцями, серед яких Ф.Ф. Бутинець, А.М. Герасимович, Г.Г. Кірейцев, П.Г. Матвієнко, В.І. Лемішевський, Н.О. Ромашевська та інші. Однак непередбачені зміни в економіці країни створюють додатковий інтерес до методів оцінки виробничих запасів, зумовлюють пошук найкращих методів та аналіз впливу їхнього використання на кінцеві фінансові результати діяльності підприємства.

Метою статті став пошук найоптимальнішого методу оцінки запасів в умовах зростання рівня інфляції, який дасть змогу реально оцінити вартість наявних виробничих запасів на дату

оцінки та оптимально перенести вартість витрачених запасів на собівартість виготовленої продукції з подальшим їх фактичним відображенням в балансі. У даній статті було використано метод економічного аналізу – порівняння. Саме таким способом можна виявити окремі характеристики кожного з методів оцінки виробничих запасів, а також порівняти їх між собою, виявивши сильні і слабкі сторони кожного з них.

Виклад основного матеріалу. Внаслідок політично-економічної ситуації, що склалася на території України, підприємствам необхідно постійно стежити за умовами на ринку, підлаштовуватись під його зміни та враховувати нові зміни у своїй обліковій політиці. Особливо гостро поставило питання оцінки наявних виробничих запасів, адже стрімке зростання інфляції впливає на вартість їх поточних закупівель. Тому все частіше перед керівництвом виникає проблема: яким саме методом обліковувати наявні запаси, робити оцінку та відпускати їх у виробництво. Адже це необхідна умова для ефективної та прибуткової господарсько-фінансової діяльності підприємства, основою якої є продумана система обліку виробничих запасів та достовірне визначення їх реальної вартості [5].

В залежності від потреб користувачів обліку обирають і методи обліку, адже кожна система враховує різні потреби та в кінцевому результаті може привести до різних значень отриманого фінансового результату внаслідок зміни собівартості продукції, отриманого доходу та сплачених податків.

Як зазначено в П(С)БО 9 «Запаси», оцінка запасів проводиться при їх надходженні на підприємство, при їх списанні та на дату складання звітності. У Методичних рекомендаціях з бухгалтерського обліку запасів, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 10.01.2007 №2 (зі змінами і доповненнями від 30.12.2013 №1192), для оцінки запасів при їх вибутті (відпуску запасів у виробництво, з виробництва, продажу, іншому вибутті) застосовують методи:

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

- ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів;
- середньозваженої собівартості;
- собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО);
- нормативних затрат;
- ціни продажу.

При виборі варіанта оцінки запасів опираються на велику кількість різноманітних факторів: рівень інфляції у країні, поточний фінансовий стан підприємства, умови реалізації продукції, особливості ціноутворення, зміни у вимогах податкового законодавства тощо [7].

Оскільки в останні декілька років в Україні гостро постало питання ведення бізнесу в умовах стрімкого зростання рівня інфляції, ключовим фактором у виборі методу оцінки запасів стає саме рівень зміни цін у поточному періоді та прогнозних показників їх зміни у найближчому майбутньому. При незначному рівні інфляційних і циклічних коливань ціни закупівлі запасів їх доцільно обліковувати за вартістю придбання. Проте при значному збільшенні річного рівня інфляції, різкому зростанні чи коливанні цін відображення запасів за вартістю придбання не є доцільним, оскільки не може надати користувачам облікової інформації об'єктивної картини їх реальної вартості, що своєю чергою може призвести до прийняття неправильних управлінських рішень [3].

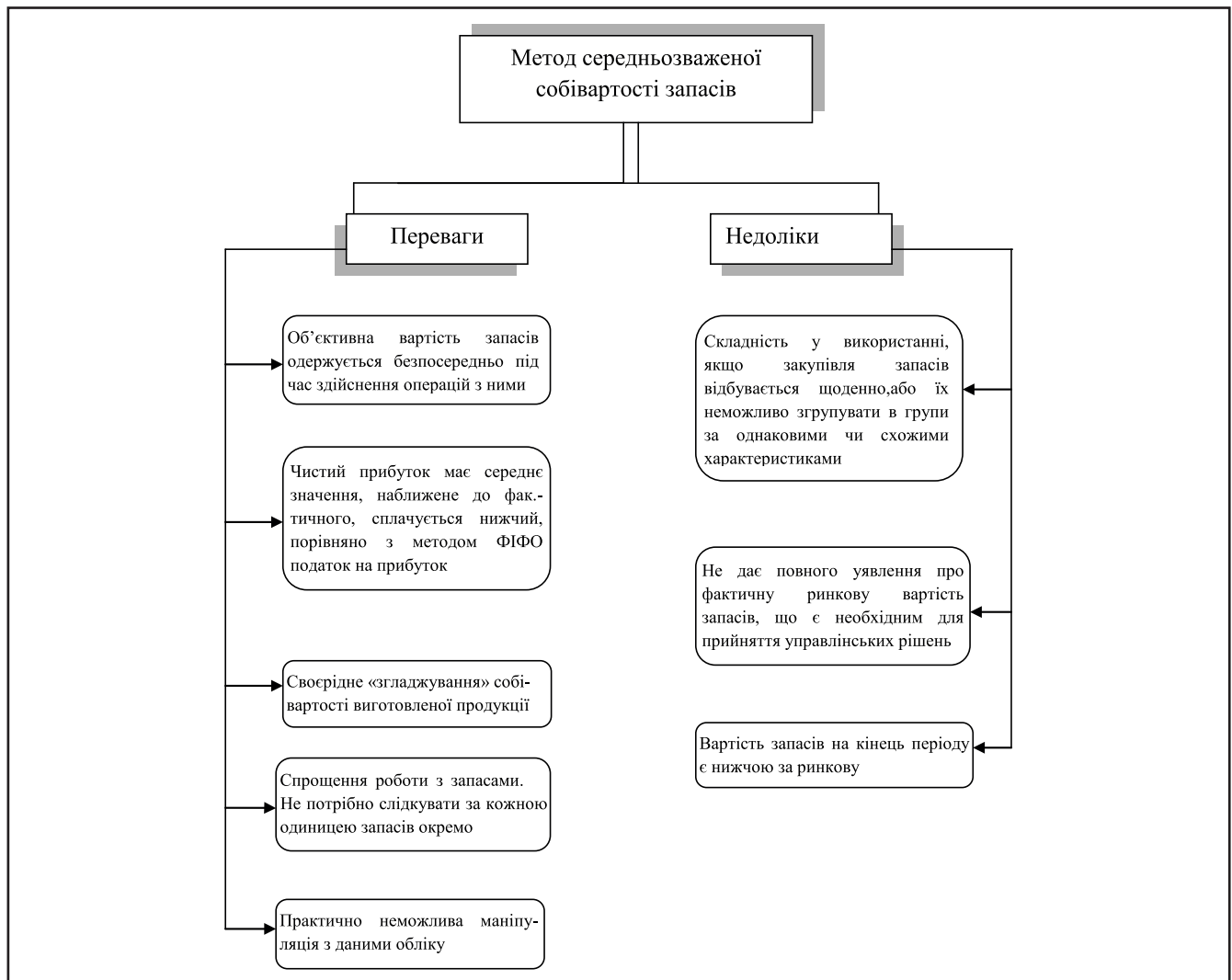
Метод ідентифікованої собівартості одиниці запасів використовується у випадках, коли підприємство працює над спецзамовленням, або ж одиниця запасів, яка вибула, не буде замінена такою ж.

Метод нормативних затрат є складним у використанні через велику кількість необхідних розрахунків, а тому використовується вкрай рідко (особливо в період високої інфляції, коли розрахувати нормативні затрати без значного відхилення від фактичних витрат практично неможливо).

Метод оцінки запасів за нормативними цінами на практиці використовується лише торговельними підприємствами, які мають розрахований середній відсоток торговельної націнки товарів роздрібної торгівлі.

Отже, більшість підприємств України обирає між двома методами оцінки виробничих запасів – методом середньозваженої собівартості та собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО). Потрібно розібратися в перевагах кожного з цих двох методів.

Метод середньозваженої собівартості використовується у випадках, коли запаси підприємства можна розділити на окремі групи, схожі за своїм призначенням та характеристиками. Вартість запасів визначається як середнє арифметичне запасів, які зберігались на складі, та товарів, які ли-

Переваги та недоліки використання методу середньозваженої собівартості запасів

ше надійшли на склад. Розрахунок відбувається в одному з випадків – або в кінці звітного періоду, або після кожної закупівлі товарів (в залежності від кількості поставок товарів – зі зростанням їх кількості зростає й складність розрахунку вартості запасів). Цей метод доцільно використовувати в умовах підвищення рівня інфляції, оскільки завдяки постійному розрахунку середньозваженої вартості запасів при зростанні вартості їх закупівлі, зменшується стрімкість зростання собівартості продукції. Отже, можна зменшити ризик різкого зростання витрат в одному періоді.

Середньозважену вартість запасів розраховують у двох системах обліку – періодичній та неперіодичній. При періодичній системі вартість одиниці запасів розраховують залежно від визначеного в обліковій політиці підприємства проміжку часу – раз на місяць, квартал тощо. При неперіодичній системі ця вартість розраховується після кожної закупівлі запасів. Запаси з однаковими вхідними характеристиками обліковують в одній інвентарній картці, не зважаючи на те що ціна їх закупівлі може істотно відрізнятись.

Основою методу ФІФО є хронологічна залежність – першими відпускаються в виробництво запаси, придбані найшвидше. В умовах відсутності валютних коливань цей метод забезпечує використання запасів без збитків внаслідок їхнього псування та отримання найбільшого прибутку. Дає можливість систематично та об'єктивно оцінювати реальну вартість запасів. Але в умовах зростання темпів інфляції не є доцільним – його використання призведе до завищення вартості матеріальних залишків, зниження собівартості готової продукції, отже, в результаті і до невиправдано високих результатів реалізації. Отже, метод собівартості перших за часом надходження запасів варто використовувати підприємствам лише в умовах стабільності національної валюти, або при незначному рівні інфляції [8].

Порівнюючи між впровадженням в власну облікову політику в період інфляції методу ФІФО чи методу середньозваженої собівартості, доцільніше буде зупинитися на останньому. Оскільки в таких умовах закупівля запасів здійснюється за постійно зростаючими цінами, безперечною перевагою методу стає його властивість «згладжування» показника собівартості. Використовуючи будь-який з двох методів, в кінці звітного періоду вартість запасів, наявних на балансі, буде нижчою за їхню ринкову вартість. Але метою використання методу ФІФО є максимізація прибутку, відображення у звіті про фінансовий результат завищеного валового прибутку призведе відповідно й до вищої суми сплаченого податку на прибуток. Метод середньозваженої собівартості в кінцевому результаті приводить до середнього валового прибутку, наближеного до його фактичного значення, а отже й до нижчої вартості податку на прибуток. За рахунок зниження витрат на сплату податків та вирівнюванню собівартості одиниці виготовленої продукції при застосуванні методу середньо-

зваженої собівартості підприємству вдається оптимальніше формувати структуру власних доходів та витрат, а отже отримувати більший дохід.

Метод середньозваженої собівартості при поступовому зростанню цін матиме ще одну перевагу – він сприятиме прийнятті раціональних рішень та забезпечуватиме просте та розширене відтворення господарюючого об'єкта. Переваги та недоліки впровадження цього методу наведені на рисунку.

У виборі методу оцінки запасів також потрібно орієнтуватися на вид діяльності, який веде підприємство, рівень використання власних виробничих потужностей, специфіку ринку та законодавчо-нормативне законодавство.

Висновок

Отже, умови економічно-політичного середовища, в якому опинилася Україна в даний момент, зумовлюють зміни в обліковій політиці підприємств, яким необхідно пристосуватись до нових умов господарювання. Оскільки запаси становлять важливу частину матеріальної бази підприємства, їхня оцінка та контроль використання повинні вдосконалюватись для забезпечення реального відображення вартості наявних виробничих запасів на певну дату. Аналіз застосування різних методів оцінки запасів показує, що під час різкого зростання рівня інфляції найдоцільнішим та найдостовірнішим методом оцінки запасів є метод середньозваженої собівартості запасів.

Список використаних джерел

1. Харитонова А. Запаси: обліковуємо правильно // Баланс, 2007. – №45. – С. 4–5.
2. Бухгалтерський облік в Україні. Навч. посібник. За ред. Р.Л. Хом'яка, В.І. Лемішовського. – 7-ме вид. доп. і перероб. – Львів: Національний університет «Львівська політехніка» «Інтелект–Захід» 2008. – 1224 с.
3. Войтенко Т.В. Облікова політика – 2010: головне / Т.В. Войтенко // Податки і бухгалтерський облік. – 2010. – №3. – С. 16–22.
4. Губа Є. Облік надходження (вибуття) запасів / Є. Губа // Школа бухгалтера. – 2007. – №8.
5. Методичні рекомендації з вдосконалення методів оцінки вибуття виробничих запасів у системі прийняття управлінських рішень в сільськогосподарських підприємствах // Облік і фінанси АПК. – 2007. – №11–12. – С. 5–14.
6. МСФО 2. Запаси (IAS 2. Inventories). [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://onoufriev.narod.ru/msfo/ias02.htm>
7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. №246 (зі змінами і доповненнями).
8. Рибалко О.М. Вдосконалення обліку виробничих запасів // Держава і регіони. Серія «Економіка та підприємництво». – 2008. – №3. – С. 210–215.
9. Сопко В.В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: навч. посібн. / В.В. Сопко. – К.: КНЕУ, 2006. – 526 с.